

"אגורה באהלך עולמים"

(תהילים ס"א)

סוכות-שמחת תורה – תשפ"ג

"זמן שמחתנו"

כאשר אנו מתבוננים בנוסח התפילה אנו יכולים להבין את המהות של החג. בסוכות אנו אומרים בתפילה "זמן שמחתנו" ומדוע זמן זה הוא שמחה יותר מכל זמן אחר? לדבר יש מספר טעמים אבל אומר **הזוהר הקדוש**: "מים רבים לא יוכלו לכבות את האהל ונהרות לא יטפפו אם יתן איש את כל הון ביתו באהל בוז ובוז לו". שואל הזוהר: מה הכוונה 'בוז' ומתרץ שאלו ימים שני (ב'), שישי (ו), ושביעי (ז) של חג הסוכות. בימים אלו היו עושים את ניסוך המים והיו מקריבים פרים הלך וחסר. ומדוע הולכים ומתמעטים הפרים? הזוהר עושה הקבלה בין חג הסוכות לתקופת המבול. וכמו שבמבול המים היו הלך וחסר, כך חודש תשרי יש בו מצוות רבות מיום ראש השנה ועד סוכות הולך ומתמעט. וכפי שהעניש הקב"ה את העולם במבול והיו המקטרגים הולכים ומתמעטים, בחודש השביעי (תשרי), עונותינו מתמעטים ואיתם המקטרגים וכפי שהתיבה באה לשם הגנה, כך הסוכה מגנה גם היא.

ידוע ששלושת הרגלים הם כנגד שלושת האבות. יש שאומרים שפסח הוא כנגד מידת 'בחסד' המשויכת לאברהם. שבועות- חג מתן תורה הוא כנגד 'הגבורה' השייכת ביצחק וחג הסוכות שכנגד 'התפארת' משויך ליעקב. לאחר שמתמעטים עונות ישראל ביום הכיפורים, בסוכות יש שמחה יתרה. חג הסוכות כידוע הוא כנגד ענני הכבוד וכאשר חטאו ישראל בעגל, הם איבדו את עננים אלו. אבל כאשר קיבלו ישראל את הלוחות שניים, חזרו העננים. יעקב אבינו, עליו נאמר איש תם יושב אוהלים, הוא עמוד התורה וישראל קיבלו לוחות שניים ביום הכיפורים סמוך לחג הסוכות. אומנם התורה עצמה נמסרה בחג השבועות, אבל השמחה בה היא דווקא בסוכות למי שעמל בה.

בעבר היתה לרבותינו ראייה אמיתית ומסופר על הגר"א עוד בצעירותו, שראו אותו הוריו שמח שמחה יתרה והיה זה ביום השלישי של חג הסוכות. שאלו אותו הוריו: על מה השמחה המרובה היום? השיב להם: יעקב (שהוא האושפיזין ביום השלישי) נשק לי על מצחי ויעקב מסמל את היגיעה בתורה. לכן חלק מהשמחה שלנו זה לשמוח בתורה שניתנה לנו ואכן שמחה זו מתפרצת ביום שמחת תורה כשנרקוד עם התורה הקדושה.

אנו עומדים לפני שישה חודשים של חורף בהם אין לנו חגים (מדאוריתא). החגים הם בעצם המצבר שלנו, הם אמורים להטעין את האדם ולהכניס בו שמחה בעבודת השם לכל השנה כולה. כולנו עמלנו וטרחנו מחודש אלול ועד היום וזכינו לקניינים רוחניים כל אחד כפי מעלתו וכיצד נשמור על קניינים אלו שלא יאבדו חלילה? ע"י השמחה בתורה הקדושה, שמחה אמיתית בסיום התורה. למה הדבר דומה? לאדם שיש לו שרשרת והוא משחיל בה אבנים ויהלומים יקרי ערך, אך אם לא יהיה לשרשרת סוגר חזק, האבנים עלולות להתפזר ועשוי האדם לאבד את כל האבנים יקרות שלו. כך בעצם ע"י השמחה בתורה אנו זוכים לסוגר חזק ששומר שהקניינים הרוחניים להם זכינו לא יתפזרו ונאבדו.

אנו נמצאים בעיצומו של חג הסוכות ורגע לפני חג שמחת תורה. ידוע כי שלוש פעמים בשנה היו ישראל עולים לרגל לראות את הפני האדון אלוקים. הקב"ה מבטיח לבני"י, שלא יחששו לעזוב את חפציהם ולעלות לרגל: "כי אוריש גוים מפניך והרחבתי את גבולך ולא יחמדו איש את ארצך בעלתך לראות את פני יהוה אלהיך שלש פעמים בשנה" (שמות, לד, כד). אומר הירושלמי (פאה, ב.): מעשה ביהודי שהניח את תרנגוליו ללא שמירה ועלה לרגל, כאשר חזר, מצא חתולים מתים לרגלי התרנגולים. אחד אחר, שכח את ביתו פתוח ללא השגחה וכשחזר מצא נחש כרוך על ידית דלת הבית וזו היתה שמירה על ביתו. וכן מעשה בשני אחים באשקלון שחיכו שכניהם הגויים שיעלו לרגל והם "ינקו" להם את הבית. כשעלו לרגל, נעשה להם נס והיו מלאכים בדמותם נכנסים ויוצאים מהבית. כאשר חזרו, שאלו השכנים מדוע לא עליתם לירושלים? אמרו עלינו, כולנו. מיד שבחו אותם גויים את הקב"ה. **בילקוט שמעוני** מובא, שנבות היזרעאלי היה קולו נאה והיה עולה לירושלים והיו כל ישראל מתכנסין לשמוע קולו. פעם אחת לא עלה, והעמידו עליו בני בליעל ואבד מן העולם. מי גרם לו? על ידי שלא עלה לירושלים ברגל לכבוד את הקדוש ברוך הוא ממה שחננו. נמצא שחשש נבות לכרם שלו ולא עלה לירושלים למרות שהיו כולם מחכים לשמוע קולו, ונענש.

מכאן אנו למדים שבמצוות עליה לרגל יש עניין של אמונה וביטחון בקב"ה. כך כותב גם הרדב"ז, שמעבר לקדושה של הרגל והמצווה לראות פני השם, יש כוח במצווה זו לקבוע אצל האדם את מידת הבטחון בהשם יתברך. נדמיין עם שלם עוזבים את בתיהם ועולים לירושלים ואין מי שישגיח על הממון שלהם, אלא רק הקב"ה! לנבות לא היה הבטחון הנדרש, ונענש.

כאשר נעמיק מעט, נבין מדוע הקב"ה עושה לישראל ניסים כאלו ושומר להם על רכושם בזמן הרגל. אומר הרמב"ן: הקב"ה ציווה: "שלוש רגלים תחוג לי בשנה". לא מצאנו בשום מצווה אחרת שהקב"ה אומר, תעשו מצווה זו בעבורי (לי). אלא, שלוש פעמים הם חג האביב, חג הקציר וחג האסיף. בכלם אוסף האדם את תבואתו מהשדה ועליו לבוא ולתת הודאה לקב"ה, שהוא מוציא לחם מן הארץ לנפש רעה. זה הטעם שכתוב "אל פני האדון ה'", שהקב"ה הוא האדון המפרנס את עבדיו.

נמצא, שכאשר מגיע אדם לירושלים באביב עם קרבן העומר, בעצרת עם שתי הלחם ובסוכות עם האסיף של התבואה. הוא מגיע בכדי להודות להשם על השפע שנתן לו ובעצם מודה האדם כי הכל ממנו יתברך, שהקב"ה הוא בעל הבית שעשה איתו חסד. כאשר רואה זאת הקב"ה שכך מרגיש האדם, וודאי שלא יתכן שהאדון לא ידאג לעבדיו ולכן שומר הקב"ה על בתיהם של ישראל כאשר הם עולים לרגל. ומכאן שבעומק המצווה של עליה לרגל יש עניין של חיזוק האמונה בקב"ה.

ניתן לצפות בשיעור המלא בערוץ של הרב דוד לוי ביוטיוב

נמצא שבסוכות רוצה המקטרג לקטרג על השגגות של ישראל. הסוכה היא זמן שמחתנו, אז התשובה היא מאהבה ואז נהפכים הזדונות לזכויות ולכן אומר הזוהר, שברגע שיושבים הסוכה, ניצלים מהמקטרג.

אומר **השפת אמת**: כתוב בתורה "למען ידעו **דוֹתִיכֶם** פִּי בְּסֻכּוֹת הוֹשְׁבֹתַי אֶת פְּנֵי יְשָׁרָאֵל בְּהוֹצִיאֵי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם". המילה לדורותיכם כתובה בתורה ללא אותיות וו (בכתיב חסר), מדוע? מתרץ הרב: שבדורות הקודמים היתה שמחה מושלמת כיוון שהיו רואים את האושפזין בסוכה (כפי שסיפרנו על הגר"א).

מסופר על ר' **מיכאל מזלצוב** ששנה מסוימת לא מצא כסף לקניית אתרוג והיה עצוב. ראתה אותו אשתו כך ואמרה לו: יש לי תכשיט יקר ששמרתי מהנדונה, קח אותו ותקנה בו אתרוג. שמח הרב מאוד, בבוקר המחרת יצא לדרכו לחפש אתרוג ואת מצוות בניית הסוכה השאיר לילדיו. בערב החג חזר הרב לביתו עם אתרוג "יהלום", כאשר חזר הוא מתפילת ערבית, לפני שנכנס לסוכה שמע קול של בכי והבחין שאשתו בוכה בסוכה. שאל אותה מדוע היא בוכה? אמרה לו: על העוונות שלי! שכל שנה אני זוכה לראות את האושפזין והשנה אני לא רואה אף אחד מהם. אמר לה הרב: אל תעצבי, אין לך עוונות, מחר את תזכי לראות אותם. אכן למחרת ראתה האישה את האושפזין והיתה שמחה רבה. שאלו אותה תלמידיו, מה היה שונה מהערב לבוקר המחרת? השיב הרב: את המצוות בניית הסוכה השארתי לילדי בזמן שנסעתי לקנות אתרוג. לא רחוק מכאן יש כנסיה והשמש מצילה עם הצלב על המקום בו הם בנו את הסוכה ואילו אני אנני בונה אותה כאן לעולם. נמצא שהצלב היה מצל כל היום על הסוכה ולכן לא הסכימו האושפזין לבוא. אני התפללתי שבבוקר יהיה יום מעונן ולא יהיה צל על הסוכה וכך יבואו האוזפזין ובחול המועד אני כבר יעביר את הסוכה למקום אחר.

אומר השפת אמת: פעם היו רואים את האושפזין ואנו בעוונותינו, הדורות מתמעטים ואין אנו רואים ולא מרגישים את האושפזין. וכתוב לדרכתם בכתיב חסר, שהדורות הבאים יהיו חסרים ולא ירגישו ועדיין צריכים לשמוח ולהיות מאמינים שבאים אלנו האושפזין ולא בגדר של ראייה. בכל זאת עלינו להישאר שמחים ולא לעזוב את הסוכה. בדבר זה יש להשם יותר שמחה מאשר דורות קודמים שהיו רואים את האושפזין.

בחג זה עלינו לשמוח ולהרבות בלימוד תורה, להדבק בתורה ולקחת מטען רוחני להמשך השנה.

אומר **המלבים** על הפסוק בתהילים: "האזינה ה' תפלתִי והקשיבה בקול **תחנונותִי**" - התפילה, שפיכת הנפש ועוצמתה להדבק בהשם יתברך, בזה מובדלת היא מתחינה ויתר לשונות המורים על בקשת צרכים. אבל התחינה היא התרוממות הנפש מהגשמיות, בעת שמאזין השם לתפילה אז דרכו לשמוע כל התחנונים ולכן אמר דוד שע"י שתאזין תפילתי, תקשיב גם לכל תחינתי.

נמצא שאדם עומד בתפילה ומרגיש חיבור להשם יתברך, זה הרגע הכי רצוי לפני הקב"ה ולכן כל מה שיבקש אדם לצרכיו האישיים הקב"ה ייתן לו. שנשמעות בקשותיו בזמן שהוא דבוק הקב"ה.

או עומדים לרקוד עם התורה הקדושה ולשמוח בה ביום שמחת תורה, זו דבקות בהשם! כאשר יעשה זאת אדם בלב שמח, בלי לחשוב מה יגידו עליו, שם ניכר שהוא עובד השם אמיתי.

אומר **הרב נפתלי מרובשיץ**, שאף פעם לא ניצח אותו אדם בוויכוח חוץ מבעל בית אחד פשוט שהיה קצב. ראה ר' נפתלי ביום שמחת תורה את אותו קצב שמח ורוקד עם התורה. ניגש אליו הרב ושאל אותו: על מה אתה שמח? למדת את התורה? עמלת בה? השיב לו הקצב: יש כאן הרבה תלמידי חכמים שעמלים ושוקדים על התורה ושמחים בה. מספיק לי לראות אותם שמחים ולשמוח איתם יחד. מכאן שיהודי צריך לשמוח בתורה בין הוא עמל בה ובין אם לאו, הוא צריך לשמוח שיש לנו תורה ויש אפשרות להדבק על ידה הקב"ה. שמחת תורה הוא מועד גבוהה מאוד, יותר מיום הכיפורים וחשוב שכל אחד מישראל ירקוד וישמח עם התורה ואף אם אינו זוכה לעמול בה, יראה שהתורה חשובה לו.

אומר **החפץ חיים**: כאשר באו המלאכים אל לוט בסדום, הזמין אותם לוט לביתו ובתחילה הם סרבו ורק לאחר שהפציר בהם לוט, הסכימו המלאכים להתארח אצלו. כידוע, הדבר נודע ובאו כל אנשי העיר ונסבו על הבית. יוצא לוט אל האנשים ומבקש, אל תעשו לאנשים דבר, כי באו בצל קורתי. אומר לוט, הם באחריותי ואני לא מסכים שיארע להם מאומה.

אם כך, מי שבא בצל קורתו של הקב"ה, לא תהיה לו שמירה? עלינו לשמוח על שאנו תחת רשותו של הבורא יתברך ומתקשרים בתורתו הקדושה שתגן עלינו כל השנה.

עוד אומר **הזוהר הקדוש**: 'וישוב ביום ההוא עשיו לדרכו' - מתי חזר לדרכו? בשעת הנעילה! שם עוזב הוא את ישראל ומוחל הקב"ה לעוונותיהם. כיוון שהיו המקטרגים נרגעים באותו שעיר (לעזאזל), הקב"ה רוצה לשמוח עם בניו. וכתוב: ויעקב נסע סכתה ויבן בית, כיוון שישבו בסוכות ניצלו מהמקטרגים ושמח ה' בבניו.

מדברי הזוהר מובן בבירור שיש אפשרות ע"י המצוות הסוכה להינצל מהמקטרגים. נשאלת השאלה, מדוע יש צורך בסוכה להינצל מהם? הרי כבר ביום הכיפורים נטהרנו וסלח לנו הקב"ה על כל עוונותינו וניצלנו מהמקטרג. אלא, ידוע שכאשר עושים ישראל תשובה מיראה, נהפכים להם הזדונות לשגגות. באותה שעה מסתלק המקטרג על הזדונות אבל עדיין יש קטרוג על השגגות.

מוקדש לרפואת אלעד בן מירב, רבקה בת שרה, ישראל
מרדכי דוד בן שמעון צבי, משה בן רבקה, רבקה בת
פרחה, רון בן מתילדה, עדה בת שרה, לעילוי נשמת דוד
בן מרים, ולהצלחת עם ישראל